

Қысқаша әдіснамалық түсініктемелер

Жұмыссыздық деңгейі – жұмыс күші санындағы жұмыссыздар санының пайызбен есептелген үлесі.

Жұмыс күші – тауарлар мен қызметтер өндіру үшін жұмыс күшінің ұсыныстарын қамтамасыз ететін, жұмыс күшін өлшеу үшін белгіленген жастағы халықтың бөлігі. Жұмыс күшінің санына экономикалық қызметтің барлық түрлерінде жұмыспен қамтылғандар және жұмыссыздар кіреді.

Жұмыспен қамтылған халық - әркім өз жағдайы бойынша бір аптаға тең белгілі бір қысқа кезең ішінде мынадай:

а) «жалдамалы (ақы төленетін) қызметкер»;

б) «өз бетінше жұмыспен қамтылған қызметкер»

санаттарының біріне жатқызылуы мүмкін тиісті жастағы барлық адамдар.

Жалдамалы қызметкерлер – еңбекақы, сыйлықақы, үстемеақы және т.с.с. немесе заттай нысанда ақы төлеу (сыйақы) қарастырылған жалдану шарты бойынша жұмыс істейтін адамдар.

Өз бетінше жұмыспен қамтылғандар – бұл сыйақы мөлшері тікелей тауарлар мен қызметтерді (өткізуден) (бұл жерде өзінің тұтынуы табыс бөлшегі ретінде қаралады) түскен табысқа байланысты жұмыспен қамтылу.

Жұмыссыздар - жұмыс күшін өлшеу үшін белгіленген жастағы, қаралатын кезеңде:

- жұмыссыз болған (табысты жұмысы болмаған);

- оны іздеумен белсенді айналысқан;

- уақыттың белгілі бір кезеңі ішінде жұмысқа кірісуге дайын болған деген үш негізгі критерийге бір мезгілде жауап берген адамдар.

Бір қызметкердің орташа айлық атаулы жалақысы - жалақының есептелген қорының сомасын қызметкердің нақты санына және есепті кезеңдегі айлар санына бөлу жолымен анықталады.

Атаулы жалақы индексі – есепті кезеңде базистік кезеңмен салыстырғанда жалақының өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш.

Нақты жалақы индексі – есепті кезеңдегі бағаның өзгеруін ескере отырып базистік кезеңмен салыстырғанда атаулы жалақының өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш.

Атаулы жалақы индексі тауарлар мен көрсетілетін жұмысшының тұтыну бағасының индексіне бөлу жолымен анықталады. Екі индекс те бір және сол уақыт кезеңіне жатады.

Үй шаруашылығы – бір немесе одан да көп жеке адамдардан құралған, бірге тұратын, өз табыстары мен мүлкін толықтай немесе ішінара біріктіретін және тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді бірлесіп тұтынатын экономикалық субъект.

Халықтың атаулы ақшалай табыстары (бағалау) – халықтың ағымдағы тұтынуға, өндірістік қызметке және жинақтауға бағыттайтын ақшалай қаражаттары.

Нақты ақшалай табыстар индексі – бағаның базистік кезеңмен салыстырғанда есепті кезеңдегі өзгерісін ескере отырып атаулы ақшалай табысының өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш.

Тұтыну шығыстары – бұл халықтың тұтыну тауарлары мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға бағытталатын ақшалай шығыстары. Үй шаруашылықтарының тұтыну шығыстары уақыт кезеңдері бойынша едәуір ауытқуы мүмкін тұтыну бағаларының деңгейіне едәуір дәрежеде тәуелді. Пайдалану түрлері бойынша тұтыну шығыстарының құрамы тамақ өнімдерін, үйден тыс жерлерде тамақтану шығыстарын, алкогольді ішімдіктерді, темекі өнімдерін, азық-түлік емес тауарларды және ақылы қызметтерді сатып алуды қамтиды.

Табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінен (азық-түлік қоржынының құнынан) төмен халықтың үлесі – ең төменгі күнкөріс деңгейінен (азық-

түлік қоржынының құнынан) төмен табыстары бар халық санының халықтың жалпы санына пайыздық өлшемдегі қатынасы.

Сізге толығырақ ақпарат қажет пе?

Республикамыздың әлеуметтік-экономикалық дамуының барлық негізгі индикаторларын Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің www.stat.gov.kz Интернет-ресурсынан таба аласыз.

«Қазақстан Республикасындағы еңбекақы», «Қазақстанда жұмыспен қамтылу», «Қазақстан халқының тұрмыс деңгейі» статистикалық жинақтары «Ресми статистикалық ақпарат/Жинақтар, тоқсандық басылымдар, талдамалық материалдар мен электронды кестелер/Статистикалық жинақтар» бөлімінде орналастырылған.

«Ресми статистикалық ақпарат/Жедел деректер» бөлімінде, Еңбек, Халықтың өмір сүру деңгейі бөлімшелерінде халықты жұмыспен қамту, еңбекақы төлеу, халықтың тұрмыс деңгейі статистикасы бойынша бюллетендер; сондай-ақ, жедел-ақпараттар және баспасөз хабарламалары орналастырылған.

Сіздің басқа да сұрақтарыңыз бар ма?

Еңбек және тұрмыс деңгейі статистикасы басқармасына хабарласыңыз:

Наталья Евгеньевна Белоносова

Басқарма басшысы

Тел. +7 7172 749022

E-mail: nat.belonosova@economy.gov.kz

Гүлнар Шілдебайқызы Бекішева

Бас сарапшы

Тел. +7 7172 749504

E-mail: gul.bekisheva@economy.gov.kz

Алмагүл Қадырбекқызы Саметова

Бас сарапшы

Тел. +7 7172 749554

E-mail: A.Sametova@economy.gov.kz

Гүлжан Құлғазықызы Дәуренбекова

Бас сарапшы

Тел. +7 7172 749384

E-mail: g.daurenbekova@economy.gov.kz

Самал Байзаққызы Керейбаева

Бас сарапшы

Тел. +7 7172 749382

E-mail: s.kereibayeva@economy.gov.kz

Біздің мекенжайымыз:

Қазақстан Республикасы, 010000

Астана қаласы, Мәңгілік ел 8

Министрліктер Үйі, 4 кіреберіс

Ақпараттық қызмет: +7 7172 749010, 749011

Факс: +7 7172 749546

E-mail: kazstat.rk@gmail.com

Интернет-ресурсы: <http://stat.gov.kz>

Таралымы: 300 дана

Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика министрлігі
Статистика комитеті

www.stat.gov.kz

Қазақстандағы халықтың еңбек және тұрмыс деңгейі

Сіз білесіз бе...

- Қазақстанда 2017 жылы бір қызметкердің орташа айлық атаулы жалақысы 150827 теңге құрады
- 2017 жылы дәрігердің орташа айлық жалақысы 159487 теңге, ал оқытушыда 114299 теңге
- Қазақстанда 2017 жылы жұмыссыздық деңгейі 4,9% құрады. Салыстыру үшін: Ресей – 5,2%
Германия – 3,7%
Франция – 9,4%
- Қазақстанда соңғы 10 жылда (2008-2017 жылдарға) кедейліктің деңгейі 4,7 есеге төмендеп, 2017 жылы 2,6% құрады
- 2017 жылы Қазақстанда орташа алғанда халықтың жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстың ең жоғары мөлшері Атырау облысында (145308 теңге), Астана (132262) және Алматы (128622) қалаларында, ал төмен мөлшері – Оңтүстік Қазақстан (44367) және Жамбыл (53080) облыстарында белгіленді

Қазақстанда еңбек статистикасы бойынша көрсеткіштерді қалыптастыру Халықаралық Еңбек Ұйымының (ХЕҰ) ұсыныстары мен стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады. Еңбек статистикасының көрсеткіштері Халықаралық валюта қорының Деректерді таратудың арнайы стандарттары (ХВҚ ДТАС) сапасының барлық параметрі бойынша сәйкес деп танылды.

Еңбек бойынша статистикалық ақпаратты жинау және жариялау екі бағытта: еңбек нарығының көрсеткіштері және еңбекақы төлеу көрсеткіштері жүзеге асырылады.

Еңбек нарығының көрсеткіштерін қалыптастыру көздері республиканың барлық аумағында жүргізілетін жұмыс күшін іріктемелі зерттеу материалдары болып табылады.

Еңбек нарығының негізгі индикаторлары

	15 жас және одан жоғары жастағы халыққа шаққанда				
	2013	2014	2015	2016	2017
Жұмыс күші, мың адам	9 041,3	8 962,0	8 887,6	8 998,8	9 027,4
Халық санындағы жұмыс күші үлесі, пайызбен	71,7	70,7	69,7	70,0	69,7
Жұмыспен қамтылған халық, мың адам	8 570,6	8 510,1	8 433,3	8 553,4	8 585,2
Жалдамалы қызметкерлер	5 949,7	6 109,7	6 294,9	6 342,8	6 485,2
Өзін-өзі жұмыспен қамтыған қызметкерлер	2 621,0	2 400,4	2 138,4	2 210,5	2 099,2
Жұмыспен қамту деңгейі, пайызбен	68,0	67,1	66,1	66,5	66,3
Жұмыссыз халық, мың адам	470,7	451,9	454,2	445,5	442,3
Жұмыссыздық деңгейі, пайызбен	5,2	5,0	5,1	5,0	4,9
Жастар жұмыссыздығының деңгейі, пайызбен (15-28 жас)*	5,5	4,2	4,2	4,1	3,9
Жұмыс күші құрамына кірмейтін адамдар, мың адам	3 569,4	3 715,9	3 867,4	3 855,0	3 927,3
Халық санындағы жұмыс күші құрамына кірмейтін адамдардың үлесі, пайызбен	28,3	29,3	30,3	30,0	30,3

* Жас шамасы бойынша жастарға жатқызу «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңына сәйкес.

2017 жылғы жұмыссыздық деңгейі

Орташа айлық атаулы жалақы

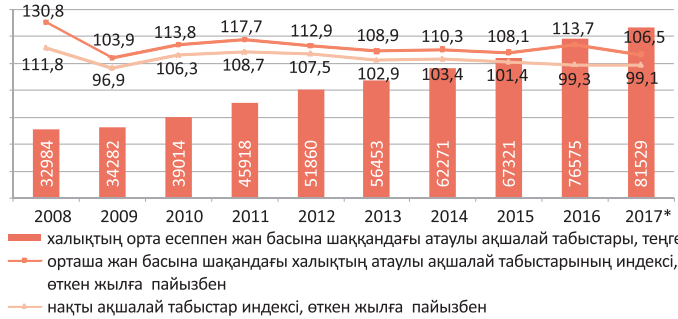

Ерлер мен әйелдердің орташа айлық жалақысы

2017 жылы халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары алдын ала деректер бойынша 81529 теңгені құрап, 2008 жылмен салыстырғанда 2,5 есеге өсті. Бұл ретте ең жоғары табыстар Атырау облысында, Астана және Алматы қалаларында, ал төмен табыстар – Оңтүстік Қазақстан және Жамбыл облыстарында байқалды.

Халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы табысының динамикасы

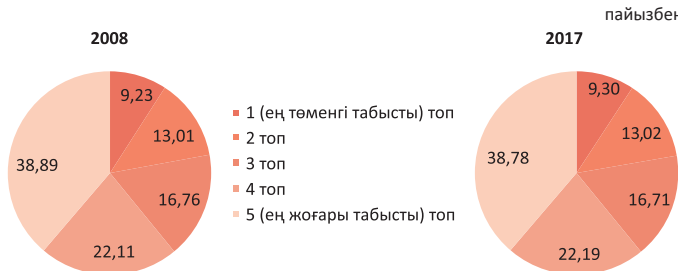

* Алдын ала деректер.

Тұрмыс деңгейін бағалау бойынша үй шаруашылықтарын зерттеу деректері төмендегіні көрсетті:

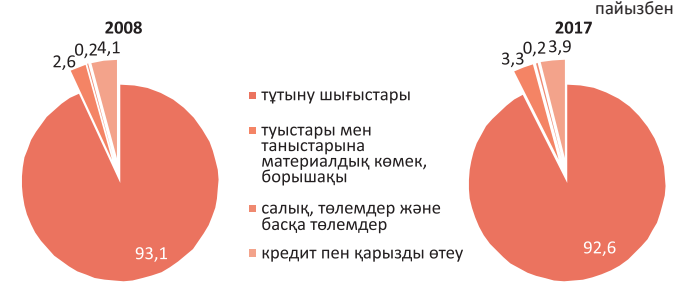
Зерттеу қорытындысы ең жоғарғы ақшалай табысы бар халықтың 20%-на, барлық табыстардың 40%-ға жуығы келетінін, сонымен қатар ең төменгі табысы бар халықтың 20%-на барлық табыстардың 10%-на жуығы келетінін көрсетті.

20 пайыздық (квинтильдік) топтар бойынша халық табысының үлесі

Халықтың барлық ақшалай шығыстарының құрамында ең көп бөлігі 92,6% тұтыну шығыстарына келеді. Кредит пен борышты өтеудің үлес салмағы – 3,9%, туыстары мен таныстарына материалдық көмек және алименттер – 3,3%, салықтар, төлемдер мен басқа да төлемақылар 0,2% құрады.

Халықтың ақшалай шығыстарының құрылымы

Халықтың тұтыну шығыстарының құрылымы

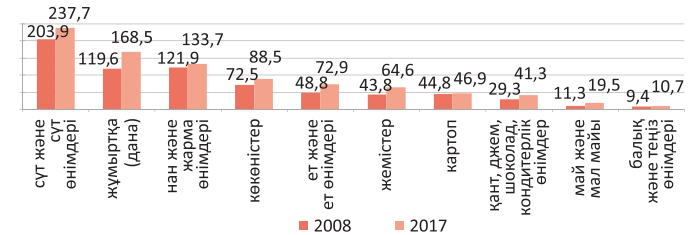

2017 жылы тамақ өнімдері мен алкогольсіз сусындарын сатып алу үшін бір адам орташа 236807 теңге жұмсады; үйден тыс тамақтануға – 12627 теңге, алкогольді ішімдіктерге – 3364 теңге, темекі бұйымдарына – 5146 теңге, коммуналдық қызметтер, тұрғын үйді күтіп ұстау және жөндеу – 37739 теңге, дәрмектерге, емдеу жабдықтары мен аппаратураларға – 6813 теңге, автокөлік құралдары және көлік құралдары үшін жанар-жағармай материалдарына – 22033 теңге.

Тұрмыс деңгейін бағалау бойынша үй шаруашылықтарын зерттеу қорытындылары топтардың ең көп тұтынылатын тамақ өнімдері сүт және сүт өнімдері, жұмыртқа болып табылған.

Халықтың тамақ өнімдерін тұтынуы

халықтың орташа жан басына шаққанда, кг

Үй шаруашылықтарын зерттеу нәтижесі бойынша кедей халықтың үлесі 2008 жылдан бері 4,7 есеге қысқарды және 2017 жылы 2,6% құрады.

Төмен табысты халықтың үлесі

